

med denne forsøgsordning.

Anstalten har oplyst at ordningen anvendes meget sjældent, og at anstalten derfor ikke har ret mange erfaringer med ordningen. Anstalten har videre ifølge direktoratets udtalelse oplyst at anstalten agter at opretholde forsøgsordningen indtil videre. På de værksteder hvor lønkomensation kan forekomme, er der ingen værk mestre som erindrer at ordningen har været i brug. Det skyldes formentlig at reglen er gået i glemmebogen, men anstalten har nu erindret om ordningen. Nogle værksteder har oplyst at indsatte der går hjem fordi de har det psykisk dårligt (hvilket ret sjældent sker), ofte beholder deres arbejdspenge til normal arbejdstids ophør.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg anmodede anstalten om at oplyse nærmere om praksis for anbringelse af beskæftigelsesvægrende på afdeling D.

Jeg bad endvidere om oplysning om baggrunden for at cellen inden anbringelse på denne afdeling så vidt muligt skal tømmes for inventar, bortset fra stol og bord, og at den indsatte ikke må medbringe fx læsestof. Jeg henviste til at anbringelse af beskæftigelsesvægrende i særlig afdeling eller opholdsrum alene er en praktisk foranstaltning og ikke må have pønalt karakter eller ske for at motivere de indsatte til at arbejde.

Anstalten har oplyst at der altid er personale på belægningsafdelingerne, bortset fra i barakken (afdeling U), og at anbringelse i en celle på afdeling D derfor ikke sker af sikkerhedsmæssige grunde.

Anstalten har videre oplyst at anstalten kun i meget få tilfælde – skønsmæssigt over for ca. fem indsatte i alt og kun i kort tid – har anvendt en celle på afdeling D i forbindelse med beskæftigelsesvægring. Før en indsat anbringes på afdeling D på grund af tilsidesættelse af beskæftigelsespligten, har den pågældende gentagne gange været forsøgt motiveret til at påtage sig beskæftigelse og har været ikendt bøder i henhold til anstaltens interne regelsamling (nr. 13-1, pkt. i), hvorefter der er et stigende bødeforløb for udeblivelse fra beskæftigelse som følger:

1. dag: 20 kr., 2. dag: 30 kr., 3. dag: 40 kr. samt bortfald af eventuelle tillæg og 4. dag: 60 kr. Ved udeblivelse 5. dag drøftes indsattes beskæftigelsesmæssige situation på dagligt møde i afdelingen. Indsatte kan udelukkes fra fællesskab ved længerevarende beskæftigelsesvægring (to dage eller mere), jf. beskæftigelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 1 og beskæftigelsesvejledningens pkt. 17, 2. afsnit, 2. punktum.

Når forløbet med en indsat undtagelsesvist er kommet så langt – og det fortsat ikke er muligt at motivere den pågældende til beskæftigelse – kan den pågældende udelukkes fra fællesskab, jf. straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 3.

Som en mindre indgribende foranstaltning har anstalten indført en mulighed for at anvende en celle på afdeling D til opholdssted for den beskæftigelsesværende i arbejdstiden.

Indretningen er meget spartansk for at undgå at den indsatte sover hele dagen og vender om på dag og nat. Anstalten har ændret retningslinjerne således at den pågældende får tilladelse til at medtage en bog eller en privat avis.

Anstalten har supplerende over for direktoratet oplyst at en væsentlig årsag til at indsatte ikke ønsker at gå på arbejde, efter anstaltens opfattelse er, at de er aktive det meste af natten, fx med spil på PlayStation, og derfor ikke er motiverede til at gå på arbejde kl. 7.30. For at bryde denne cirkel, er rummet indrettet

uden madras således at den indsatte ikke blot sover videre og på den måde bytter om på dag og nat.

Anstalten har i den forbindelse bemærket at det er uhensigtsmæssigt når en indsat bytter om på dag og nat, dels fordi der så typisk er tale om støj om natten fra den pågældende, hvilket generer de medindsatte, og dels fordi det er umuligt for den indsatte at have en fornuftig kontakt med omgivelserne, herunder behandlerne. Derfor forsøger anstalten via anbringelsen på afdeling D i helt exceptionelle tilfælde at motivere den indsatte til at holde sig vågen om dagen.

Anbringelse i ”kederum” på afdeling D har i alt været brugt to gange i de ca. tre år, den har eksisteret; begge gange af kort varighed (3-6 timer).

Direktoratet har gengivet anstaltens udtalelse og har herefter anført følgende:

” ...

Spørgsmålet om placering af indsatte, der arbejdsvægrer, et andet sted end på egen stue, har tidligere (som bekendt) været aktuelt i forbindelse med flere af ombudsmandens inspektioner.

I sagen vedrørende ombudsmandens inspektion af Statsfængslet ved Sdr. Omme bad ombudsmanden statsfængslet om at oplyse, hvorfor arbejdsvægrende ikke kan have ophold på egen stue i arbejdstiden. Ombudsmanden bemærkede, at han var opmærksom på, at straffuldbyrdelesloven som alternativ til ophold i eget opholdsrum hjemler anbringelse af arbejdsvægrende på anvist sted i arbejdstiden (straffuldbyrdeleslovens § 64, stk. 1, nr. 2).

Fængslet henviste til oplysninger under inspektionen om, at det af sikkerheds- og ordensmæssige hensyn er nødvendigt at placere indsatte, der er arbejdsvægrende, på afdeling EM frem for på egen stue. Dette sker med hjemmel i § 64, stk. 1, nr. 2, i straffuldbyrdelesloven. Fængslet oplyste endvidere, at det ikke i personalebehandling er forudsat, at der skal være indsatte hjemme i afdelingerne i videre omfang i arbejdstiden, hvorfor den nødvendige orden og sikkerhed ikke kan opretholdes, hvis også de arbejdsvægrende tager ophold i afdelingerne. Hensynet til disse indsatte vejer ikke så tungt som hensynet til de syge, der har behov for ro i afdelingen.

Direktoratet henholdt sig hertil, og ombudsmanden noterede sig det oplyste og foretog ikke mere vedrørende dette.

Som det fremgår af ovenstående har anstalten oplyst, at anbringelsen i en celle på afdeling D ikke sker af sikkerhedsmæssige grunde, idet der altid er personale på belægsafdelingerne. Anstalten har desuden oplyst, at anbringelse i afdeling D har været anvendt meget få gange af kort varighed i løbet af de år, foranstaltningen har eksisteret.

Anstalten har i sin udtalelse desuden blandt andet henvist til § 20, stk. 1 i beskæftigelsesbekendtgørelsen og beskæftigelsesvejledningens pkt. 17, 2. afsnit, 2. pkt.

Af § 20, stk. 1, i beskæftigelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 372 af 17. maj 2001) fremgår, at ud over de i §§ 18-19 nævnte reaktioner kan institutionen ved længerevarende beskæftigelsesvægring udelukke en person, der har beskæftigelsespligt efter § 1, fra fællesskab, jf. straffuldbyrdslovens § 63, stk. 1, nr. 3.

Af pkt. 17, 2. afsnit i den tilhørende vejledning (vejledning nr. 77 af 16. maj 2001) fremgår desuden følgende:

’En indsat, der udstår fængselsstraf eller forvaring, kan af sikkerhedsmæssige grunde udelukkes fra fællesskab ved længerevarende beskæftigelsesvægring. I praksis er en beskæftigelsesvægring anset for længerevarende, hvis den har varet længere end to dage. Denne mulighed må kun undtagelsesvist anvendes i de åbne fængsler.’

Det fremgår af straffuldbyrdsloven med kommentarer, at lovens § 64, stk. 1, nr. 2, skal ses i sammenhæng med lovens § 42 og lov-bemærkningerne hertil, hvorefter normalreaktionen ved beskæftigelsesvægring alene skal være af økonomisk karakter. Det er derfor forudsat, at institutionens bestemmelse om, at den indsatte skal opholde sig på særligt anvist sted i arbejdstiden, herunder eventuelt i en særlig afdeling for indsatte, som er udelukket for fællesskab, skal træffes ud fra ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn, f.eks. fordi der ikke er personale på opholdsafdelingerne i arbejdstiden. Afgørelsen må derimod ikke træffes med pønalt sigte eller som pression for at få den indsatte til at påtage sig beskæftigelse.

Under henvisning hertil og til anstaltens udtalelse om, at anbringelsen i en celle i afdeling D ikke sker af sikkerhedsmæssige grunde, er direktoratet af den opfattelse, at en sådan anbringelse ikke er i overensstemmelse med ovenstående regler (og bemærkningerne hertil).

Direktoratet har gjort anstalten bekendt hermed og har samtidig anmodet anstalten om ikke længere at anvende anbringelse af en arbejdsvægrende indsat i en celle i afdeling D, medmindre dette sker ud fra ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn. Direktoratet skal desuden bemærke, at direktoratet ikke - ud fra de af anstalten anførte hensyn og under henvisning til oplysningerne om den spartanske indretning i cellen - anser anstaltens praksis med anbringelse i afdeling D, som en umiddelbar mindre indgribende foranstaltning end udelukkelse fra fællesskab efter straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1, nr. 3.

For så vidt angår spørgsmålet om, at det anviste opholdssted (der ikke er den indsatte egen celle) ikke er udstyret med blandt andet en seng/madras, skal direktoratet bemærke, at der ikke i straffuldbyrdelsesloven eller de tilhørende administrative forskrifter findes bestemmelser om, at opholdsstedet skal være udstyret på en bestemt måde.”

Jeg er enig med direktoratet i at en anbringelse i en celle i afdeling D som den har været praktiseret (om end i meget få tilfælde) i anstalten, ikke er i overensstemmelse med de gældende regler på området. Jeg har noteret mig at direktoratet har anmodet anstalten om ikke længere at anbringe arbejdsvægrende i en celle i denne afdeling medmindre det sker af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde, og jeg foretager mig på denne baggrund ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad punkt 4.2. Undervisning

Jeg anmodede om anstaltens skriftlige bemærkninger vedrørende en klage fra talsmændene over manglende muligheder for uddannelse på højere niveau – som kan lade sig gøre i de andre lukkede fængsler. Jeg bad tillige direktoratet om en udtalelse herom.

Anstalten har oplyst at undervisning på et højere niveau end AVU's trin 2 kun er mulig såfremt den indsatte kan læse hf-fag i sin fritid, eller kan deltage i hf-undervisningen i Statsfængslet i Vridsløselille. Anstalten har endvidere oplyst at der er stor forskel på de indsatte ønsker om videregående uddannelse, bl.a. de håndværksmæssige, hvorfor der sjældent vil være indsatte nok til at etablere